

Takım Sporcularının Prososyal ve Antisosyal Davranış Eğilimlerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi

Yunus ŞAHİNLER

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi,
Eğitim Bilimler Enstitüsü, Beden
Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı,
Kütahya, Türkiye

Investigation of Prosocial and Antisocial Behavior Tendencies of Team Athletes According to Different Variables

ÖZ

Bu araştırmada; Takım sporcularının prososyal ve antisosyal davranış eğilimlerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma betimsel tarama modeli kullanılarak yapılmıştır. Değişkenler arasındaki farkı bulmak için ilişkisel tarama modelinden faydalanılmıştır. Araştırmanın evrenini 2020–2021 yılında İstanbul’da yaşayan sporculardan oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise İstanbul-Avcılarda takım sporu ile ilgilenen en az 1–3 yıl spor yapmış 198’i erkek ve 177’si erkek olmak üzere toplam 375 sporcudan oluşmuştur. Verilerin toplanması için Kişisel Bilgi Formu ve Kavussanu ve Boardley (2009) tarafından geliştirilen ve Türkçe’ye uyarlaması Sezen-Balçıklı (2013) tarafından yapılan “Sporda Prososyal ve Antisosyal Davranışlar Ölçeği” kullanılmıştır. Veri setleri normal dağılım gösterdiği için Frekans ve ortalama değerlerinden faydalanılmıştır. Bağımsız olan gruplar t-testi, farklı değişkenler arasında çoklu karşılaştırmalar için tek yönlü varyans analizi ile tukey testinden yararlanılmıştır. Yapılan analiz sonucunda elde edilen bulgulara göre; takım sporcularının prososyal ve antisosyal davranış eğilimleri ile eğitim durumu ve spor yılı değişkenlerinde anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p < ,05$). Fakat cinsiyet, yaş ve spor branşı değişkenlerinde anlamlı farklılık görülmemiştir ($p > ,05$).

Anahtar Kelimeler: Spor, prososyal davranış, antisosyal davranış, spor psikolojisi

ABSTRACT

This study aimed to examine the prosocial and antisocial behavior tendencies of team athletes according to different variables. The research was conducted using the descriptive survey model. A relational screening model was used to find the difference between the variables. The universe of the research consists of athletes living in Istanbul from 2020 to 2021. The sample of the study consisted of a total of 375 athletes, 198 men, and 177 men, who were interested in team sports in Istanbul-Avcılar and who have played sports for at least 1–3 years. Personal Information Form and “Prosocial and Antisocial Behaviors in Sports Scale” developed by Kavussanu and Boardley (2009) and adapted into Turkish by Sezen-Balçıklı (2013) were used to collect data. Frequency and mean values were used because the data sets showed a normal distribution. Independent groups *t*-test, one-way analysis of variance, and Tukey’s test were used for multiple comparisons between different variables. According to the findings obtained as a result of the analysis, significant differences were found in the prosocial and antisocial behavior tendencies of team athletes, their educational status, and sports year variables ($p < .05$). However, no significant difference was observed in the variables of gender, age, and sports branch ($p > .05$).

Keywords: Sports, prosocial behavior, antisocial behavior, sports psychology.

Giriş

Sporcuların gelişiminin önemli boyutlarından birisi sosyal yönlerini geliştirmektir. Prososyal ve antisosyal davranışlar, sporcuların birbiriyle olan iletişim ve sosyalleşmesinin temelini oluşturan faktörlerdir. Günümüzde sporda ahlaki perspektife odaklanan çalışmalar ilgi uyandırmaktadır. Spor etiği

Geliş Tarihi/Received: 05.10.2021

Kabul Tarihi/Accepted: 26.05.2022

Sorumlu Yazar/Corresponding author:

Yunus ŞAHİNLER

E-mail: yunusahinler@gmail.com

Cite this article as: Şahinler, Y. (2022). Investigation of prosocial and antisocial behavior tendencies of team athletes according to different variables. *Research in Sport Education and Sciences*, 24(2):37-40.

Copyright©Author(s) - Available online at sports-sciences-ataunipress.org

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

alanında yapılan çalışmalar, her geçen gün artmakta ve çeşitlenmektedir. Bu çalışmalardan biri Kavussanu ve Boardley tarafından (2009) farklı takım sporlarındaki sporcuların prososyal ve antisosyal davranışları üzerine yapılan araştırmadır. Prososyal davranış ve antisosyal davranış terimleri Bandura'nın, sosyal öğrenme kuramında ahlakın proaktif ve önleyici yönlerini ifade etmektedir (Kavussanu ve ark., 2006; Sage ve ark., 2006).

Sporda prososyal davranışlar, "takım arkadaşını cesaretlendirme," "sakatlanan rakibe yardım etme" gibi davranışları içerir. Diğer yandan, "antisosyal davranış" terimi, bir başkasına zarar verme veya dezavantaj sağlama amaçlı davranışlara atıfta bulunmak için kullanılır. Bu davranışların başkaları için olumsuz sonuçları vardır ve esasen haksız oyunu yansıtır (Kavussanu, 2005). Psikologlar başka insanlara yardım konusunda bireylerin nasıl davrandıklarını irdelemeye başladıklarında bütün yardım eylemlerini kapsayan tanım bulmakta zorlanmışlardır ve yaygın olarak kullanılan "anti sosyal" davranışa zıt "prososyal davranış" kelimesini kullanmışlardır. Prososyal davranış, bir başka birey ya da grubu yararlandırmak maksatı ile yapılan istemli davranışlardır (Kirel, 2004).

Sporun içerisinde temel davranışları (Bandura, 1999) prososyal (olumlu) ya da antisosyal (olumsuz) olarak sınıflandırılmıştır. Sporda prososyal davranışlar rakibe veya takım arkadaşına olumlu darvanmaya, yardımseverliğin temelinde oluştururken, antisosyal davranışlar ise zarar verme, dezavantaj sağlamayı sergilenir (Kavussanu ve ark., 2006; Kavassanu, 2008). Prososyal ve antisosyal davranışların incelenmesinde takım sporların ayrı olarak ele alınmasının yanında branş farklılıklarının da dikkate alınmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu çalışmada da rekabet ve temas seviyesi yüksek kabul edilebilecek futbol, voleybol ve basketbol branşları ele alınmıştır. Futbol, voleybol ve basketbol günümüzde temposu ve rekabeti yüksek olan branşlardır. Zaman zaman bu yüksek tempo ve rekabet duyguları sporcularda davranış değişikliğine de sebep olabilmektedir. Bu değişiklikler sporcular üzerinde prososyal ve antisosyal davranışların değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu bilgiler ışığında farklı spor branşlarında mücadele eden sporcuların müsabakalardaki olumlu-olumsuz davranışları hangi düzeyde yapma eğiliminde oldukları ve bu olgular arasında bir fark olup olmadığının ortaya konması açısından çalışmamız önem arz etmektedir. Bu çalışmamızda ki hipotezimiz aşağıda sunulmuştur.

1-Takım sporu ile ilgilenen sporcuların farklı değişkenlere göre prososyal ve antisosyal davranış eğilimleri üzerine bir fark var mıdır?

Yöntem

Araştırma Grubu

Araştırmamızın evreni İstanbul ilinde yaşayan takım sporları ile ilgilenen lisanslı sporculardan oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise 2020-2021 yılında İstanbul'da ilinde yaşayan farklı kulüplerde futbol, voleybol ve basketbol branşı ile ilgilenen, 198'i erkek ve 177'si kadın olmak üzere toplamda 375 sporcudan oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu ve Sporda Prososyal ve Antisosyal Davranışlar Ölçeği kullanılmıştır. Bunlar;

Kişisel Bilgi Formu: Kişisel bilgi formu, katılımcıların cinsiyet, yaş, eğitim durumu, spor yılı ve spor branşı gibi sorulardan oluşturulmuştur.

Sporda Prososyal ve Antisosyal Davranışlar Ölçeği: Sporcuların prososyal ve antisosyal davranışlarını belirlemek amacıyla Kavussanu ve Boardley (2009) tarafından geliştirilen ve Türkçe'ye uyarlanması Sezen-Balçıklı (2013) tarafından yapılan "Sporda Prososyal ve Antisosyal Davranışlar Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek takımdaşa prososyal davranışlar, rakibe prososyal davranışlar, takımdaşa antisosyal davranışlar ve rakibe antisosyal davranışlar olmak üzere 4 alt ölçek ve 20 maddeden oluşmaktadır.

İstatistiksel Analiz

Toplanan veriler SPSS 25.00 paket programında analiz edilmiştir. Öncelikle verilerin normal dağılım gösterip göstermedikleri irdelenmiş ve neticede parametrik testlerin yapılması uygun görülmüştür. Analiz yöntemleri olarak; frekans ve ortalama değerlerinden faydalanılmıştır. Bağımsız olan gruplar t-testi, farklı değişkenler arasında çoklu karşılaştırmalar için Anova ve tukey testinden yararlanılmıştır.

Bulgular

Tablo 1'e göre araştırmaya %52,8'inin kadın, %47,2'sinin ise erkek bireylerden olduğu görülmüştür. Yaş değişkenine ilişkin veriler incelendiğinde bireylerin %42,1'inin 25-29 yaş, %28,3'ünün 17-24 yaş, %23,2'sinin 30-34 yaş ve %6,4'ünün 35 yaş üstü bireylerden oluştuğu görülmektedir. Eğitim durumuna ilişkin veriler incelendiğinde kişilerin %56,8'inin üniversite, %24,8'inin yüksek lisans ve %18,4'ünün de lise eğitimine sahip olduğu görülmektedir. Katılımcıların yapmış oldukları spor yılı değişkenine göre %61,4'ünün 4 ile 6 yıl, %24,8'inin 7 ile 9 yıl ve %13,9'unun da 1 ile 3 yıl spor yaptıkları görülmüştür. Spor branş değişkenine ilişkin veriler incelendiğinde sporcuların %37,0'ının voleybol, %31,5'inin futbol ve %31,5'inin de basketbol branşı ile ilgilendikleri görülmüştür.

Araştırmada cinsiyet değişkeni ile sporcuların prososyal ve antisosyal davranış eğilim düzeyi ve alt boyutlarında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($p > ,05$). Kadın sporcuların prososyal ve antisosyal davranış eğilimi düzeyi ($X=55,96$), erkek sporcuların prososyal ve antisosyal davranış eğilimi düzeyinden ($X=54,94$), yüksektir.

Çalışmadan elde edilen bulgulara göre Tablo 2'ye göre cinsiyet değişkeni ile SPADÖ alt boyutları arasında anlamlı farklılık görülmemiştir ($p > ,05$).

Çalışmadan elde edilen bulgulara göre Tablo 3'te yaş değişkeni ile SPADÖ alt boyutları arasında anlamlı farklılık görülmemiştir ($p > ,05$).

Tablo 1.
Sporcuların Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans Dağılımları

Kişisel Bilgiler	Değişkenler	F	%
Cinsiyetiniz	Kadın	177	47,2
	Erkek	198	52,8
Yaş	17-24	106	28,3
	25-29	158	42,1
	30-34	87	23,2
	35 ve Üstü	24	6,4
	Eğitin Drumunuz	Lise	69
	Üniversite	213	56,8
	Yüksek Lisans	93	24,8
Spor Yılı	1-3	52	13,9
	4-6	230	61,3
	7-9	93	24,8
Spor Branş	Futbol	118	31,5
	Voleybol	139	37,0
	Basketbol	118	31,5

Tablo 2.
Takım Sporcuların Prososyal ve Antisosyal Davranış Eğilimi Düzeyinin Cinsiyet Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	X	Ss	T	p
Prososyal Davranış	Erkek	177	10,83	2,676	,066	,947
	Kadın	198	10,81	2,397		
Prososyal Rakip Davranış	Erkek	177	8,107	3,017	-,256	,798
	Kadın	198	8,186	2,987		
Antisosyal Takım Davranış	Erkek	177	14,81	2,850	-1,414	,158
	Kadın	198	15,23	2,802		
Antisosyal Rakip Davranış	Erkek	177	21,18	2,680	-1,907	,057
	Kadın	198	21,73	2,841		
SPATP	Erkek	177	54,94	6,775	-1,537	,125
	Kadın	198	55,96	6,090		

Tablo 3.
Takım Sporcuların Prososyal ve Antisosyal Davranış Eğilimi Düzeyinin Yaş Değişkenine Göre Anova Testi Sonuçları

Boyut	Yaş Grubu	N	X	Ss	F	p	Anlamlı Fark
Prososyal Takım Davranış	17-24	106	10,77	2,644	2,296	,077	
	25-29	158	10,53	2,557			
	30-34	87	11,12	2,419			
	35 ve Üstü	24	11,79	1,910			
Prososyal Rakip Davranış	17-24	106	8,141	3,108	,908	,437	
	25-29	158	8,158	3,157			
	30-34	87	8,390	2,738			
	35 ve Üstü	24	7,250	2,211			
Antisosyal Takım Davranış	17-24	106	15,03	2,940	,118	,950	
	25-29	158	15,120	2,753			
	30-34	87	14,89	2,803			
	35 ve Üstü	24	15,00	3,064			
Antisosyal Rakip Davranış	17-24	106	21,37	2,565	,533	,660	
	25-29	158	21,60	2,897			
	30-34	87	21,24	2,897			
	35 ve Üstü	24	21,87	2,472			
SPATP	17-24	106	55,33	6,749	,081	,970	
	25-29	158	55,42	6,735			
	30-34	87	55,65	5,840			
	35 ve Üstü	24	55,91	5,249			

Çalışmadan elde edilen bulgulara göre Tablo 4'e göre bakıldığında eğitim değişkeni ile SPADÖ alt boyutlarında sadece prososyal rakip davranış alt boyutunda anlamlı farklılık görülmüştür ($p = ,005$; $p < ,05$). Bu farklılığın lise ve yüksek lisans eğitimi alanlar arasında olduğu saptanmıştır.

Tablo 4.
Takım Sporcuların Prososyal ve Antisosyal Davranış Eğilimi Düzeyinin Eğitim Değişkenine Göre Anova Testi Sonuçları

Boyut	Eğitim Grubu	N	X	Ss	F	p	Anlamlı Fark
Prososyal Takım Davranış	Lise	69	11,13	2,577	1,395	,249	
	Üniversite	213	10,63	2,517			
	Yüksek Lisans	93	11,02	2,510			
Prososyal Rakip Davranış	Lise ¹	69	8,956	3,065	5,422	,005	1-3
	Üniversite ²	213	8,206	3,041			
	Yüksek Lisans ³	93	7,419	2,691			
Antisosyal Takım Davranış	Lise	69	15,52	2,682	1,345	,262	
	Üniversite	213	14,97	2,895			
	Yüksek Lisans	93	14,81	2,769			
Antisosyal Rakip Davranış	Lise	69	20,82	2,754	2,901	,056	
	Üniversite	213	21,73	2,762			
	Yüksek Lisans	93	21,36	2,769			
SPATP	Lise	69	56,43	6,332	1,601	,203	
	Üniversite	213	55,54	6,364			
	Yüksek Lisans	93	54,62	6,624			

Tablo 5.
Takım Sporcuların Prososyal ve Antisosyal Davranış Eğilimi Düzeyinin Spor Yılı Değişkenine Göre Anova Testi Sonuçları

Boyut	Spor Yılı	N	X	Ss	F	p	Anlamlı Fark
Prososyal Takım Davranış	1-3 ¹	52	10,03	2,722	3,868	,022*	1-2
	4-6 ²	230	10,82	2,489			
	7-9 ³	93	11,24	2,439			
Prososyal Rakip Davranış	1-3 ¹	52	6,903	3,056	5,368	,005*	1-2
	4-6 ²	230	8,378	3,034			1-3
	7-9 ³	93	8,279	2,724			
Antisosyal Takım Davranış	1-3 ¹	52	14,75	2,325	,516	,597	
	4-6 ²	230	15,14	2,960			
	7-9 ³	93	14,92	2,763			
Antisosyal Rakip Davranış	1-3 ¹	52	20,75	3,161	6,104	,002*	1-2
	4-6 ²	230	21,86	2,632			
	7-9 ³	93	20,91	2,749			
SPATP	1-3 ¹	52	52,44	7,779	7,578	,001*	1-2
	4-6 ²	230	56,21	6,058			1-3
	7-9 ³	93	55,36	6,066			

Araştırmada sporcuların prososyal ve antisosyal davranış eğilimi düzeyi ve alt boyutları ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir fark görülmemiştir ($p > ,05$).

Çalışmadan elde edilen bulgulara göre Tablo 4'e göre bakıldığında eğitim değişkeni ile SPADÖ alt boyutlarında sadece prososyal rakip davranış alt boyutunda anlamlı farklılık görülmüştür ($p < ,05$). Bu farklılığın lise ve yüksek lisans eğitimi alanlar arasında olduğu saptanmıştır.

Tablo 5 incelendiğinde sporcuların prososyal ve antisosyal davranış eğilimi ve alt boyutları olan prososyal takımında ($p = ,022$), prososyal rakip ($p = ,05$) ve antisosyal rakip ($p = ,02$) boyutları ile spor yapma yılı değişkeni arasında farklılık tespit edilmiştir ($p < ,05$). SPADÖ alt boyutu Antisosyal takımında ise bir farklılık görülmemiştir ($p > ,05$).

Araştırmada spor branşı değişkeni ile sporcuların prososyal ve antisosyal davranış eğilimi düzeyi ve alt boyutlarında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($p > ,05$). Fakat voleybol branşı ile ilgilenenlerin prososyal ve antisosyal davranış eğilimi düzeyi ($X = 55,82$), basketbol branşı ($X = 55,42$) ve futbol branşı ($X = 55,13$) ile ilgilenenlerden daha yüksektir.

Çalışmadan elde edilen bulgulara göre Tablo 6'ya göre spor branşı değişkeni ile SPADÖ alt boyutları arasında anlamlı farklılık görülmemiştir ($p > ,05$).

Tablo 6.
Takım Sporcuların Prososyal ve Antisosyal Davranış Eğilimi Düzeyinin Spor Branş Değişkenine Göre Anova Testi Sonuçları

Boyut	Spor Branş	N	X	Ss	F	p	Anlamlı Fark
Prososyal Takım Davranış	Futbol	118	10,75	2,442	,061	,941	
	Voleybol	139	10,85	2,460			
	Basketbol	118	10,84	2,709			
Prososyal Rakip Davranış	Futbol	118	7,940	2,956	,540	,583	
	Voleybol	139	8,330	2,988			
	Basketbol	118	8,144	3,061			
Antisosyal Takım Davranış	Futbol	118	14,78	2,975	,668	,513	
	Voleybol	139	15,14	2,832			
	Basketbol	118	15,16	2,679			
Antisosyal Rakip Davranış	Futbol	118	21,65	2,712	,562	,571	
	Voleybol	139	21,49	2,892			
	Basketbol	118	21,27	2,710			
SPATP	Futbol	118	55,13	6,296	,375	,688	
	Voleybol	139	55,82	6,146			
	Basketbol	118	55,42	6,918			

Tartışma ve Sonuç

Takım sporcuların prososyal ve antisosyal davranış eğilimlerinin incelendiği bu çalışmada 198 erkek, 177 kadın olmak üzere toplam 375 sporcu katılım göstermiştir. Araştırmanın bulgularına göre çalışmaya katılan takım sporcularının prososyal ve antisosyal davranış eğilimleri ve alt boyutlarında cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık görülmemiştir ($p > ,05$). Fakat kadın sporcuların prososyal ve antisosyal davranış eğilimi düzeyi ($X=55,96$), erkek sporcuların prososyal ve antisosyal davranış eğilimi düzeyinden ($X=54,94$), yüksektir. Eisenberg ve Mussen (1989)' in yapmış oldukları araştırmada kızların daha fazla prososyal davranış eğilimi gösterdiklerini görülmüştür. Litaretürde Alemdağ (2018), Boardley ve Kavussanu (2009) ve Hadley (2015) yaptıkları çalışmalarda sporcuların takımda ve rakibe prososyal davranışlar alt boyutlarında 2,90 ile 4,30 arasında ortalamadan yüksek değerler, takımda ve rakibe antisosyal davranışlar alt boyutlarından ise 1,99 ile 2,21 arasında ortalama değerler elde ettikleri sonucunu ortaya koymuşlardır. Yıldız ve ark (2015)'nin yapmış olduğu araştırmada cinsiyet değişkeni ile prososyal rakip boyutunda istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır. Kavussanu ve arkadaşları (2007) ise futbolcularda prososyal ve antisosyal davranışlar üzerindeki çalışmalarında erkeklerin kadınlara göre daha fazla antisosyal davranış sergiledikleri görülmüştür. Sporcuların yaş değişkeni ile prososyal ve antisosyal davranış eğilimleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p > ,05$). yapılan farklı bir araştırmada futbolda yaşla birlikte antisosyal davranışlarda artış tespit edilen çalışmalarda görülmektedir (Kavussanu, 2006; Kavussanu ve ark. 2006). Sporcuların eğitim değişkenine göre SPADÖ alt boyutlarında sadece prososyal rakip davranış arasında anlamlı farklılık görülmüştür ($p < ,05$). Bu farklılığında lise eğitimi ve yüksek lisans eğitime sahip olan bireyler arasında olduğu görülmüştür. Yüksek eğitim düzeyinin, bireylerin prososyal davranışlar gösterme eğilimlerini etkili olduğu söylenebilir. Bekkers ve Graff (2005)' da yüksek eğitime sahip olan insanların yardım etme davranışı sergilediklerini, empatik eğilimler kazandıkları, özellikle yüksek öğretimde, paylaşmanın ve sosyal değerlerin önemini daha fazla anladıkları şeklinde yorumlanabilir. Spor yapma yılına göre sporcuların prososyal ve antisosyal davranış eğilimi ve alt boyutları olan prososyal takım davranış, prososyal rakip davranış ve antisosyal rakip davranış boyutları arasında farklılık tespit edilmiştir ($p < ,05$). Alemdağ (2018) genç futbolcuların prososyal ve antisosyal davranışlarının incelenmesi, başlıklı çalışmasında genç futbolcuların futbol oynama yılı ile prososyal ve antisosyal davranışları arasında anlamlı bir farklılığın olduğunu belirtmiştir. Bu sonuçlar çalışmamızı destekler niteliktedir. Spor branşı değişkeni ile sporcuların prososyal ve antisosyal davranış eğilimi düzeyi ve alt boyutlarında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($p > ,05$). Başka çalışmada ise sporcularda prososyal ve antisosyal davranışların yordayıcıları, futbol ve rugby sporları ile uğraşan sporcularda incelenmiş ve sporcuların sosyal düzene yönelik mükemmeliyetçilik algıları ile antisosyal davranışları arasında pozitif bir ilişkiyi ortaya konulmuştur (Grugan 2017). Brewer (1993)' in yapmış olduğu çalışmada sporcuların "takım arkadaşına prososyal davranış" ile "rakibe prososyal davranış" arasında da pozitif korelasyon tespit edilmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen sonuçların değerlendirilmesi yorumlar aracılığıyla aktarılmıştır. Takım sporcularının prososyal ve antisosyal davranışları belirlemedeki rolünün araştırılması ve bu psikolojik faktörlerin sporcuların farklı değişkenlere açısından ele alınması, çalışmalarda bireysel spor branşlarından sporcularda çalışmaya dahil edilerek bireysel ve takım spor branşlarının farklılıkları incelenebilir. Nitel araştırma yöntemleri kullanılarak daha ayrıntılı şekilde araştırma yapılabilir.

Hasta Onamı: Yazılı onam bu çalışmaya katılan katılımcılardan alınmıştır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Informed Consent: Written informed consent was obtained from all participants who participated in this study.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Declaration of Interests: The author have no conflicts of interest to declare.

Funding: The author declared that this study has received no financial support.

Kaynaklar

- Alemdağ, S. (2018). Genç Futbolcuların Prososyal ve Antisosyal Davranışlarının İncelenmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi Journal of Sports and Performance Researches*, 9(2), 102–109. [\[CrossRef\]](#)
- Balçıklı, G. S. (2013). The Turkish adaptation of the prosocial and antisocial behavior in sport scale. *International Journal of Humanities and Social Science*, 3(18), 271–276.
- Bekkers, R., & Graaf, N. D. (2005). Field of education and prosocial behavior. *Marktdag Sociologie*. Brussels. https://www.researchgate.net/publication/27693906_Field_of_education_and_prosocial_behavior
- Boardley, I. D., & Kavussanu, M. (2009). The influence of social variables and moral disengagement on prosocial and antisocial behaviours in field hockey and netball. *Journal of Sports Sciences*, 27(8), 843–854. [\[CrossRef\]](#)
- Brewer, B. W. (1993). Self-identity and specific vulnerability to depressed mood. *Journal of Personality*, 61(3), 343–364. [\[CrossRef\]](#)
- Eisenberg, N., & Mussen, P. H. (1989). *The roots of prosocial behavior in children*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Grugan, M. C. (2017). Multidimensional perfectionism and antisocial behavior in team sport: The mediating role of angry reactions to poor performance. York St. John University, Unpublished Master's Thesis, United Kingdom, Supervisor: Gareth Jowett and Howard Hall. <https://ray.yorks.ac.uk/id/eprint/2900/>
- Hadley, A. (2015). *Predicting moral behaviour in sport: Individual and interactive relationships involving motivational climate, gender, and perfectionism* [Masterthesis]. Canada: Lakehead University.
- Kavussanu, M. (2006). Motivational predictors of prosocial and antisocial behaviour in football. *Journal of Sports Sciences*, 24(6), 575–588. [\[CrossRef\]](#)
- Kavussanu, M. (2008). Moral behaviour in sport: A critical review of the literature. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 1(2), 124–138. [\[CrossRef\]](#)
- Kavussanu, M., & Boardley, I. D. (2009). The prosocial and antisocial behavior in sport scale. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 31(1), 97–117. [\[CrossRef\]](#)
- Kavussanu, M., Seal, A. R., & Phillips, D. R. (2006). Observed prosocial and antisocial behaviors in male soccer teams: Age differences across adolescence and the role of motivational variables. *Journal of Applied Sport Psychology*, 18(4), 326–344. [\[CrossRef\]](#)
- Kirel, Ç., Kayaoğlu, A., & Gökdağ, R. (2004). *Sosyal Psikoloji (Birinci Baskı)*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.Press.
- Sage, L., Kavussanu, M., & Duda, J. (2006). Goal orientations and moral identity as predictors of prosocial and antisocial functioning in male association football players. *Journal of Sports Sciences*, 24(5), 455–466. [\[CrossRef\]](#)
- Yıldız, M., Şenel, E., & Şahan, H. (2015). The relationship between prosocial and antisocial behaviors in sport, general self-efficacy and academic self-efficacy: Study in department of physical education and sport teacher education. *International Journal of Human Sciences*, 12(2), 1273–1278. [\[CrossRef\]](#)